

Preventivní péče v České republice – co by měl praktik vědět

doc. MUDr. Bohumil Seifert, Ph.D.

Ústav všeobecného lékařství 1. LF UK, Praha

V málokteré zemi na světě mají praktičtí lékaři takovou roli v prevenci jako v České republice. Aktivně zasahují do všech oblastí prevence. Spolu se svými sestrami v ordinacích mají ze všech zdravotníků nejlepší příležitost k působení na pacienty v oblasti primární prevence. Hrají zcela klíčovou roli v prevenci sekundární a ve screeningových programech, které jsou její součástí. Spolu s lékaři ostatních specializací působí v terciární prevenci. A zcela specifické poslání mají v prevenci kvartérní. Čeští praktičtí lékaři by měli vynikat ve znalostech z oblasti prevence a zprostředkovávat informace svým pacientům. Měli by umět vysvětlit screeningové programy, jejich přínos a možná rizika.

Lékařem doporučená preventivní opatření a aktivity na podporu zdraví by měly vycházet z vědeckých důkazů nebo silného odborného konsenzu. Podklady pro sekundární a terciární prevenci jsou zakotveny v Doporučených diagnostických a terapeutických postupech SVL ČLS JEP pro všeobecné praktické lékaře (DP, www.svl.cz).

Klíčová slova: praktický lékař, prevence primární, sekundární, terciární a kvartérní, screening.

Preventive care in the Czech Republic – what the general practitioner should know

In few countries in the world do general practitioners have such a role in prevention as in the Czech Republic. They actively intervene in all areas of prevention. Together with their nurses in surgeries, they have the best opportunity for all health professionals to influence patients in the field of primary prevention. They play a crucial role in secondary prevention and in the screening programs that are part of it. Together with doctors of other specializations, it works in tertiary prevention. And they have a very specific mission in quaternary prevention.

Czech general practitioners should excel in knowledge in the field of prevention and mediate information to their patients. They should be able to explain screening programs, their benefits, and possible risks.

Preventive measures and health-promotion activities recommended by physicians should be based on scientific evidence or strong professional consensus. The basis for secondary and tertiary prevention is embedded in the Practical guidelines of the Czech Society of General practitioners.

Key words: general practitioner, primary, secondary, tertiary, and quaternary prevention, screening.

Úvod

Prevence je souhrn opatření k zabránění nebo oddálení vzniku nemoci a jejich komplikací. Prevence zahrnuje aktivity a intervence na úrovni jednotlivce, rodiny, komunity i celé společnosti. Prevence poskytovaná ve zdravotnictví je integrální součástí péče o zdraví a poskytování lékařské péče v různých oborech.

Praktické lékařství hraje v prevenci zásadní roli. Vyplyvá to z postavení praktického lékaře v systému péče o zdraví, z charakteru jeho odborné práce i vztahu k pacientům a komunitě, ve které pracuje. Všeobecný praktický lékař má nejlepší předpoklady a příležitosti být klíčovým zprostředkovatelem populačních strategií prevence a podpory zdraví. Je k tomu předurčen svými vědomostmi, znalostí pacienta a jeho ro-

diny, znalostí anamnézy a prostředí, ve kterém žije a pracuje a schopností posoudit hodnoty a preference pacienta (1). I v oblasti prevence zapojuje lékař humánní a etické aspekty a základním motivem jeho péče je dobro pro pacienta.

Primární prevence

Primární prevence je zaměřena na podporu zdraví a předcházení nemocí, případně

doc. MUDr. Bohumil Seifert, Ph.D.
Ústav všeobecného lékařství 1. LF UK, Praha
bohumil.seifert@lf1.cuni.cz

Cit. zkr.: Med. Praxi. 2023;20(3):141-146

Článek přijat redakcí: 31. 3. 2023

Článek přijat k publikaci: 20. 4. 2023